

L'OCUPACIÓ DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT

1. Introducció

L'objectiu principal d'aquesta operació estadística és conèixer, amb periodicitat anual, la situació de la població de persones amb discapacitat i la seva integració en el mercat laboral.

El promotor d'aquesta operació és l'Institut Nacional d'Estadística (INE), el qual a través d'un conveni de col·laboració cedeix les microdades referents a les Illes Balears a l'Ibestat. L'Ibestat amplia els resultats publicats de l'enquesta aportant informació més desagregada en l'àmbit de la comunitat autònoma.

L'INE, segons el que s'acorda en el conveni de col·laboració subscrit pel Comitè Espanyol de Representants de Persones amb Discapacitat (CERMI), la Fundació ONCE, l'Institut de Majors i Serveis Socials (IMSERSO) i l'INE, ha desenvolupat una operació, «L'ocupació de les persones amb discapacitat», mitjançant l'encreuament de la informació de l'Enquesta de població activa (EPA) de l'INE amb l'existent a la Base de dades estatal de persones amb discapacitat (BEPD) de l'IMSERSO. A les dades laborals i demogràfiques de l'enquesta s'hi sumen les de discapacitat proporcionades per la base de dades, obtingudes per a les persones que tenen un certificat de discapacitat.

A més, s'hi incorporen dades sobre mesures de foment de l'ocupació i sobre ocupació protegida provinents de la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS), així com informació sobre percepció de prestacions procedent del Registre de prestacions socials públiques de l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) i dades sobre dependència del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD).

La consideració de persona amb discapacitat oficialment reconeguda queda establerta en virtut del Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social. Segons aquest Reial decret legislatiu, es consideren persones amb discapacitat oficialment reconeguda les que tenen un grau de discapacitat igual o superior al 33 %. A més, s'estableix que es considerarà que presenten una discapacitat en grau igual o superior al 33 % els pensionistes de la Seguretat Social que tinguin reconeguda una pensió d'incapacitat permanent en el grau de total, absoluta o gran invalidesa, i els pensionistes de classes passives que tinguin reconeguda una pensió de jubilació o de retir per incapacitat permanent per al servei o inutilitat.

2. Fonts d'informació

L'**Enquesta de població activa (EPA)** és una recerca contínua per mostreig de periodicitat trimestral dirigida a les persones que resideixen en habitatges familiars principals,

elaborada per l'INE. Mitjançant l'EPA, es disposa d'informació dels quatre trimestres per elaborar l'enquesta anual «L'ocupació de les persones amb discapacitat». La principal finalitat de l'EPA és obtenir dades de la força de treball i de les diverses categories (ocupats, aturats), així com de la població aliena al mercat laboral (inactius).

La **Base de dades estatal de persones amb discapacitat (BEPD)** conté les dades de totes les persones residents a Espanya que han sol·licitat la valoració del grau de discapacitat; es considera com a persona amb discapacitat totes les reconegudes amb un grau de discapacitat igual o superior al 33 % (requisit per accedir a determinades prestacions, beneficis fiscals, bonificacions en les cotitzacions socials, targetes d'estacionament i altres).¹

L'**Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS)** és l'entitat responsable del Registre de prestacions públiques, que té per objecte la inscripció de les prestacions socials de contingut econòmic, destinades a persones i famílies, amb càrrec a recursos de caràcter públic. En particular, les prestacions associades a pensions d'incapacitat permanent en el grau de total, absoluta o gran invalidesa de la Seguretat Social i a pensions de jubilació o de retir per incapacitat permanent per al servei o inutilitat de classes passives. Aquest registre permet identificar el col·lectiu de pensionistes que es considera que presenten una discapacitat en grau igual o superior al 33 % segons el RDLEG 1/2013.

La **Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS)** s'encarrega d'adoptar mesures per fomentar l'ocupació dels treballadors amb discapacitat. Entre aquestes hi destaquen les destinades a fomentar l'ocupació ordinària: bé a través d'incentius com subvencions, bonificacions i reduccions en les quotes de cotització, bé a través de l'establiment d'una quota de reserva a les empreses destinada a l'ocupació de discapacitats.

Les mesures de protecció social fan referència a dos sistemes que constitueixen una ajuda fonamental per a les persones en situació de discapacitat: d'una banda, a les prestacions socials públiques de l'INSS i, de l'altra, al **Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD)**.

Les prestacions socials públiques són pensions i subsidis abonats amb càrrec a recursos de caràcter públic, la finalitat de les quals és cobrir situacions d'incapacitat, jubilació, mort i supervivència, protecció familiar, desocupació per a persones de més de 52 anys, i altres millores estatutàries i prestacions complementàries. Per això, suposen una important eina de suport per a la situació de discapacitat.

A més, s'han adjudicat ajudes a través del SAAD. Aquestes ajudes parteixen del reconeixement de la situació de dependència, entenent-la com l'estat de caràcter permanent en què es troben les persones que, per raons derivades de l'edat, la malaltia o la discapacitat, i lligades a la falta o a la pèrdua d'autonomia física, mental, intel·lectual o sensorial, necessiten l'atenció d'una altra o altres persones o ajudes importants per dur a terme activitats bàsiques de la vida diària o, en el cas de les persones amb discapacitat intel·lectual o malaltia mental, d'altres suports per a la seva autonomia personal.

---

¹ L'article 1.2 de la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat (LIONDAU), estableix que tenen la consideració de persones amb discapacitat les que tenen reconegut un grau de discapacitat igual o superior al 33 %.

3. Objectiu

L'objectiu fonamental d'aquest projecte és conèixer la situació de la població de persones amb discapacitat i la seva integració en el mercat laboral, combinant la informació existent a la BEPD (a 31 de desembre de l'any anterior al de referència) amb l'obtinguda a l'EPA (els quatre trimestres de l'any de referència). En particular, s'investiguen:

- Les característiques demogràfiques, laborals i educatives de les persones amb discapacitat.
- La igualtat d'oportunitats/discriminació de les persones amb discapacitat en l'àmbit laboral i educatiu.
- La discapacitat des de la perspectiva de gènere.
- La tipologia de les llars en les quals resideixen aquestes persones i la situació laboral dels membres d'aquestes llars.
- La prevalença i la gravetat de la discapacitat.
- El nivell de protecció que reben les persones amb discapacitat tenint en compte les mesures preses quant a:
  - prestacions en forma de pensió
  - incentius per a la incorporació al mercat laboral
  - reconeixement de la situació de dependència

4. Àmbit poblacional

La població objecte d'estudi de l'EPA la constitueixen les persones que resideixen en habitatges familiars principals, és a dir, els utilitzats tot l'any o la major part com a habitatge habitual o permanent. No es tenen en compte, doncs, ni les anomenades llars col·lectives (hospitals, residències, quarters, etc.) ni els habitatges secundaris o de temporada (d'estiu, caps de setmana, etc.). Sí que s'hi inclouen, no obstant això, les famílies que, formant un grup independent, resideixen en aquests establiments col·lectius (per exemple, el director o el conserge del centre).

Les persones de la BEPD residents en allotjaments col·lectius no s'han tingut en compte, per tant, en l'encreuament amb l'EPA.

La població inclosa a la BEPD és la que ha sol·licitat el procediment de valoració de la discapacitat. Des del punt de vista legal s'atorga el certificat de discapacitat a les persones el grau de discapacitat de les quals, mesurat en els termes que estipula el procediment citat, és igual o superior al 33 %.

Atesos els objectius de l'operació, la població sota estudi es restringeix a les persones de 16 a 64 anys, és a dir, a les que estan en edat laboral.

En definitiva, l'àmbit poblacional de l'estudi és el col·lectiu de persones de 16 a 64 anys amb un grau de discapacitat igual o superior al 33 % i assimilats (segons el RDLEG 1/2013) i que resideixen en habitatges familiars principals.

S'investiga tot l'àmbit geogràfic de l'Estat. Amb això, l'Ibestat publica les dades de les persones residents a les Illes Balears.

5. Període de referència

El període de referència de les dades és anual. Es creuen les microdades de l'EPA de cadascun dels quatre trimestres amb la BEPD. Els resultats corresponen, per tant, a la mitjana anual.

6. Unitats d'anàlisi

Les unitats d'anàlisi són les persones amb discapacitat i les llars on viuen aquestes persones.

7. Tractament de la informació

Es du a terme l'encreuament de les dues fonts de dades, l'EPA i la BEPD, en primer lloc mitjançant identificadors (DNI i NIE) per a cadascuna de les persones de 16 a 64 anys entrevistades a l'EPA. Aquests registres s'acaren amb el padró municipal d'habitants.

A continuació, s'afegeix a cada trimestre de l'EPA la informació administrativa de la BEPD. Després es fan nous encreuaments amb el Registre de prestacions socials públiques de l'INSS, mitjançant el qual s'afegeixen dades en relació a si la persona disposa d'una prestació reconeguda, ja sigui contributiva o no contributiva i sigui derivada o no d'incapacitat.

Aquestes dades també permeten identificar els pensionistes de la Seguretat Social que tenen reconeguda una pensió d'incapacitat permanent en el grau de total, absoluta o gran invalidesa, i els pensionistes de classes passives que tenen reconeguda una pensió de jubilació o de retir per incapacitat permanent per al servei o inutilitat.

D'altra banda, gràcies al Fitxer d'altres de la Seguretat Social remès per la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS), s'hi incorpora informació sobre la repercussió de les mesures aprovades per millorar l'accessibilitat a l'ocupació de les persones amb discapacitat.

Finalment, es compta amb la informació recollida en el Sistema d'Informació del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SISAAD), el responsable administratiu del qual és l'IMSERSO. Explotant aquesta tercera font, s'inclou en l'estudi informació sobre si la persona amb discapacitat consta a més com a persona en situació de dependència.

Cal assenyalar que a cadascun dels encreuaments efectuats hi ha registres que enllacen directament i altres que són objecte d'un estudi detallat posterior, ja que són diversos els candidats d'una de les dues fonts a ser considerats com el mateix individu a l'altra.

En el fitxer final resultant s'hi incorporen els factors d'elevació, calculats de la mateixa forma que és habitual en l'EPA trimestral (és a dir, els deduïts del disseny calibrats posteriorment als grups de sexe i edat quinquennals per comunitats autònomes, a la població de 15 anys i més per províncies, al total d'espanyols/estrangers de 15 anys i més per comunitats), a les grandàries de l'habitatge i calibrant-los per a una sèrie de variables.

Una vegada assignats els factors, després de ser calibrats, s'uneixen els quatre fitxers trimestrals de cada any, se'n calcula la mitjana i s'elaboren les taules de resultats. Finalment, es du a terme una anàlisi de dades i de contrast entre fonts. Cal advertir que les variables de l'EPA que no s'han calibrat no coincideixen quant a resultats amb els obtinguts en l'operació L'ocupació de les persones amb discapacitat, encara que són coherents.

8. Estimadors

Després de validar els encreuaments amb cadascun dels fitxers de dades rebudes amb els fitxers trimestrals de l'EPA i calibrar posteriorment els factors d'elevació, es calcula la mitjana anual dels quatre fitxers trimestrals per a cada variable considerada i es publiquen taules de resultats anuals (calculats com a mitjana anual a partir dels resultats trimestrals elevats).

$$\hat{Y} = \frac{1}{4} \sum_h F_h Y_h = \sum_h \frac{F_h}{4} Y_h$$

Y_h és el valor de la característica en el trimestre h

$\hat{Y}$ és la mitjana anual obtinguda amb la unió dels quatre fitxers trimestrals

F_h és el factor d'elevació calibrat

9. Informació adicional

Discapacitat

D'acord amb l'OMS, s'entén per discapacitat la restricció o absència de capacitat per dur a terme una activitat en la forma o dins el marge que es considera normal per a un ésser humà.

Als efectes d'aquesta estadística es consideren persones amb discapacitat les que tenen un grau de discapacitat igual o superior al 33 % i assimilats, segons el RDLEG 1/2013.

Percentatge de discapacitat

La valoració de la discapacitat s'expressa en percentatges. Aquesta valoració es fa mitjançant l'aplicació dels barems especificats en el Reial decret 1971/1999, de 23 de desembre, de procediment per al reconeixement, declaració i qualificació del grau de discapacitat (modificat pel RD 1856/2009, de 4 de desembre).

En el capítol 1 de l'esmentat Reial decret es fixen les normes de caràcter general per determinar la discapacitat originada per deficiències permanents, entenent com a tals les alteracions orgàniques o funcionals no recuperables, és a dir, sense possibilitat raonable de restitució o millora de l'estructura o de la funció de l'òrgan afectat.

Les deficiències permanents dels diferents òrgans, aparells o sistemes s'avaluen, sempre que és possible, mitjançant paràmetres objectius. No obstant això, les pautes de valoració no es fonamenten en l'abast de la deficiència, sinó en l'efecte sobre la capacitat per dur a

terme les activitats de la vida diària (AVD),² és a dir, en el grau de discapacitat que ha originat la deficiència. Es considera que les conseqüències d'aquestes deficiències poden potenciar-se, la qual cosa produeix una interferència més gran en la realització de les AVD i, per tant, un grau de discapacitat superior al que origina cadascuna per separat.

Es combinaran els percentatges obtinguts per deficiències de diferents aparells o sistemes, llevat que s'especifiqui el contrari.

Quan les deficiències permanents que han estat diagnosticades, tractades adequadament, demostrades mitjançant paràmetres objectius (dades analítiques, radiogràfiques, etc., que s'especifiquen per a cada aparell o sistema), no afecten el desenvolupament de les activitats de la vida diària, es qualifiquen amb un grau de discapacitat del 0 %.

Les deficiències permanents severes que, complint els paràmetres objectius que s'especifiquen per a cada aparell o sistema, comporten la dependència d'altres persones per dur a terme les activitats més essencials de la vida diària, es qualifiquen amb un grau de discapacitat igual o superior al 75 %.

Grau de discapacitat

La discapacitat es defineix com el desavantatge social en un individu afectat per una deficiència o discapacitat. Sorgeix, doncs, en la relació de la persona amb el medi, en els obstacles culturals, materials o socials que li impedeixen una integració adequada en la societat.

Per aquesta raó, es valoren una sèrie de factors socials: familiar, econòmic, laboral, cultural i entorn, que poden limitar la integració d'un individu en la societat. La valoració màxima és de 15 punts.

El percentatge a partir del qual es reconeix legalment la discapacitat és el 33 %. Aquest percentatge del 33 % o superior és el que proporciona el certificat de discapacitat i dona accés als drets lligats al grau de discapacitat.

Deficiència

És l'alteració que dona lloc a una discapacitat. Es codifica a nivell de quatre dígits a la BEPD. A l'efecte de tabulació, es consideren les agrupacions següents:

- Física i altres
- Intel·lectual
- Mental
- Sensorial
- No consta (es tracta de pensionistes que tenen reconeguda una incapacitat permanent i no estan registrats a la BEPD)

10. Documentació complementària

---

² Els criteris per avaluar la discapacitat deguda a «retard mental» constitueixen una excepció a aquesta regla general, pel fet que les deficiències intel·lectuals, per lleus que siguin, ocasionen sempre un cert grau d'interferència amb la realització de les AVD.

Es pot obtenir més informació sobre «L'ocupació de les persones amb discapacitat» o relacionada amb l'estadística, en concret sobre l'EPA, en els enllaços següents:

- Metodologia de l'INE de [L'ocupació de les persones amb discapacitat](#)
- Metodologia de l'INE a l'[Enquesta de població activa](#)